

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 11

29.01.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის (შ-91) ტალერი-ლუბარდეს საავტომობილო გზის კმ 25 (24+300)-ზე, მდინარე ტეხურზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობა და ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი, ალ. ყაზბეგის გამზირი N12;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: მარტვილის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 13.12.2019;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ავანბეკი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილია „შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის (შ-91) ტალერი-ლუბარდეს საავტომობილო გზის კმ 25 (24+300)-ზე, მდინარე ტეხურზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში, კერძოდ მარტვილის მუნიციპალიტეტში. აღსანიშნავია, რომ საპროექტო უბანი განთავსებულია მკაცრი ტოპოგრაფიული სივრცითი შეზღუდვების ზონაში. მდ. ტეხურზე არსებული სახიდე გადასასვლელის მთლიანი სიგრძე შეადგენს 33,55 მეტრს, ხოლო სიგანე 4,7 მეტრს. ხიდს გააჩნია ორი სანაპირო ბურჯი, რომლებიც წარმოადგენს ხიდის განივად ორ რიგად განლაგებულ ბეტონის ბლოკებს. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ხიდი ვერ უზრუნველყოფს საგზაო უსაფრთხოების ნორმების მოთხოვნებს და მასზე მოძრაობა არ არის უსაფრთხო. ამასთან აღსანიშნავია, რომ დაზიანებულია ხიდთან მისასვლელი გზები. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით, გადაწყდა ახალი სახიდე გადასასვლელის და მასთან მისასვლელის მშენებლობა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, პროექტირებისას განიხილებოდა სახიდე გადასასვლელის კონსტრუქციული ალტერნატივები, საიდანაც უპირატესობა მიენიჭა ტექნიკურად უფრო სრულყოფილს და ეკონომიკურად მიზანშეწონილს.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო მარშრუტის სიგრძეა დაახლოებით 87 მ. ხოლო რაც შეეხება ადგილმდებარეობას, ახალი სახიდე

გადასასვლელის მშენებლობა დაგეგმილია არსებულ ღერძზე. საპროექტო ხიდი ერთმალაიანია, სქემით 1X24. ხიდის მთლიანი სიგრძე 36,17 მეტრია. ხიდის ბურჯებად მიღებულია მონოლითური რკინაბეტონის წოლანას ტიპის ბურჯები. სახიდე გადასასვლელის სავალი ნაწილი შედგება ორი სამომრადო და უსაფრთხოების ზოლისგან. სავალი ნაწილის სიგანეა 7 მეტრი. პროექტის მიხედვით, სავალი ნაწილი ტროტუარებისგან გამოყოფილი იქნება თვალამრიდების საშუალებით. ხიდზე ასევე, გათვალისწინებულია ლითონის მოაჯირების მოწყობა. სახიდე გადასასვლელი და მასთან მისასვლელები ერთმანეთს დაუკავშირდება ანაკრები კონსტრუქციის რკინაბეტონის გადასასვლელი ფილების საშუალებით. ხიდის სავალი ნაწილიდან წყლის მოსაცილებლად გათვალისწინებულია წყალამრიდი სისტემის მოწყობა.

სახიდე გადასასვლელის სამშენებლო პროცესი მოიცავს მიწის სამუშაოებს, ვაკისის მოწყობის უბნებზე ინერტული მასალის შემოტანას. ასევე გათვალისწინებულია (გრუნტის მოჭრის უბნებზე) მიწის მოხსნა საჭირო ნიშნულამდე და დატკეპნა მძიმე ტექნიკით. ზედაპირული ფენის მოწყობის შემდეგ (მასალა: ქვიშა, ასფალტი, ღორღი, ბეტონი და სხვა) დაგეგმილია ხიდამდე მისასვლელი გზის მოწყობა და მარკირება. სამუშაოების ბოლო ეტაპზე მოხდება ლანდშაფტის ჰარმონიზაცია/რეკულტივაცია.

მშენებლობის ეტაპზე, საპროექტო მონაკვეთზე მოძრაობისთვის, დაგეგმილია დროებითი ასაქცევი ხიდის მოწყობა, რისთვისაც გათვალისწინებულია არსებული ხიდის CAPM-ის ტიპის კონსტრუქციის გამოყენება. ანგარიშის მიხედვით, დროებითი ასაქცევი გზის და ხიდის დემონტაჟი განხორციელდება სამშენებლო სამუშაოების დასრულებისთანავე.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო ბანაკის და ფუჭი ქანების სანაყარო ტერიტორიების შერჩევასა და გათვალისწინებული იქნება ისეთი რეკომენდაციები, როგორცაა: საპროექტო უბანთან სიახლოვე, ხელსაყრელი საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები, მცენარეული თვალსაზრისით ნაკლებად ღირებული, ადვილად მისადგომი ტერიტორია და ა.შ. სამშენებლო მოედანზე გათვალისწინებულია სადარაჯო ჯიხურის, სასაწყობე კონტეინერის, ბიოტუალეტის და საოფისე კონტეინერის განთავსება. რაც შეეხება დროებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოსაწყობ ტერიტორიას, ანგარიშის მიხედვით, ფართობი დაზუსტდება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში. სამშენებლო მასალები შემოტანილი იქნება მუნიციპალიტეტში არსებული იურიდიული პირების საწარმოებიდან.

სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის პროცესში წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, რისთვისაც შესაძლებელია მოხდეს ბუტილირებული წყლების გამოყენება. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის სამშენებლო ტერიტორიაზე შესაძლებელია მოეწყოს წყლის სამარაგო რეზერვუარი, რომელიც პერიოდულად შეივსება ავტოცისტერნების გამოყენებით. როგორც უკვე აღინიშნა, მშენებლობისთვის საჭირო მასალები შემოტანილი იქნება რეგიონში არსებული სხვადასხვა საწარმოებიდან, შესაბამისად, ბეტონის დასამზადებლად წყლის გამოყენება საჭირო არ იქნება. სამეურნეო-ფეკალური წყლების შესაგროვებლად მოეწყობა საასენიზაციო ორმო.

აღნიშნული სკოპინგის ანგარიში განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მარტვილის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის საინფორმაციო დაფაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტროში დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2020 წლის 9 იანვარს, მარტვილის მუნიციპალიტეტში, სოფ. კურზუს ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გაიმართა აღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის წარმომადგენლები, სოფ. კურზუს ადმინისტრაციული ერთეულის წარმომადგენლები და მოსახლეობა. მოსახლეობამ საჯარო განხილვის პროცესში აღნიშნა, რომ არსებული ხიდი არის საკმაოდ მყარი, სამხედრო დანიშნულების. ასევე აღნიშნეს, რომ მწყემსებს ყოველ წელს საქონელის ალპურ ზონაში გადასაყვანად მდ. ტეხურზე საკუთარი ძალებით უწევთ ახალი ხიდის გაკეთება. აღნიშნულის გათვალისწინებით, დამსწრე საზოგადოებამ იკითხა შესაძლებელი იქნება თუ არა არსებული ხიდის დემონტაჟის შემდგომ მისი კონსტრუქციის გამოყენება მსგავს პრობლემურ ადგილას, რაზეც პროექტის განმახორციელებელმა მათ ურჩია, რომ აღნიშნულ საკითხზე წერილობით მიმართონ საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

- 1. გზშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
- 2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;**
- 4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის აღწერა;
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, საპროექტო ხიდის განთავსების ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული კონკრეტული, დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
  - დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის GIS კოორდინატები და shape ფაილები;

- სამშენებლო ბანაკის, სანაყაროების, დროებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოსაწყობი ტერიტორიის shape ფაილები (ფართობი);
- საპროექტო სახიდე გადასასვლელის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები მათ შორის გეომეტრიული პარამეტრები, ხიდის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
- გზის საფარის და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ხიდის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- ხიდის მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხების დეტალური აღწერა;
- ინფორმაცია არხის ცოცხალ კვეთაში ტექნიკის განთავსებასთან დაკავშირებით, წყლის სიმღვრივის მატების საფრთხის გათვალისწინებით;
- ინფორმაცია საპროექტო ადგილამდე მისასვლელი გზის აღწერილობის შესახებ;
- ინფორმაცია არსებული ხიდის და მისი დემონტაჟის შესახებ (დემონტირებული მასალის მართვის საკითხები);
- მოსაწყობი დროებითი გზის და დროებითი ხიდის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (დროებითი გზის და ხიდის პროექტის აღწერა);

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია, კერძოდ :

- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- როგორი თანმიმდევრობით (ვადების მითითებით) განხორციელდება საპროექტო ხიდის მშენებლობა;
- მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა, მათ შორის ადგილობრივ დასაქმებულთა წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- საიდან მოხდება ხიდის მშენებლობისთვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვება;
- სამშენებლო მასალების დამზადების შესახებ ინფორმაცია;
- სამშენებლო მასალების დამზადებისთვის საჭირო წყლის გამოყენების საკითხები;
- ინფორმაცია ბეტონის სამუშაოების, ფუნდამენტებისა და ხიდის სტრუქტურული მოწყობის შესახებ;
- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილმდებარეობის კოორდინატები, მათი მოცულობა (ფართობი) და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;
- ხიდის მშენებლობისათვის საჭირო მასალების რაოდენობა;

4.2 სამშენებლო ბანაკის განთავსების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის:

- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ბანაკის განთავსების ადგილის ფართობი და GIS კოორდინატები;
- სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგება, მათ შორის წყლის სამარაგო რეზერვუარის შესახებ ინფორმაცია;
- სამშენებლო ბანაკზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;
- მონაცემები მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ;
- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე საწვავი რეზერვუარის მოწყობასთან დაკავშირებით (განთავსების შემთხვევაში ადგილის GPS

კოორდინატების მითითება, ტევადობა, ავარიული დაღვრის შემთხვევაში შემაკავებელი ბარიერის მოწყობის შესახებ ინფორმაცია);

4.3 საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი გეოლოგიური კვლევების ანალიზი:

- გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია); გეოლოგიური აგებულება, ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროლოგიური პირობები, საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;
- მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება. საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი (შემარბილებელი) ღონისძიებების მითითებით;
- საპროექტო ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა;
- გეოლოგიური კვლევების შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;

4.4 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდ. ტეხურის ჰიდროლოგია (ფონური მდგომარეობა, კალაპოტის მოსალოდნელი ზოგადი გარეცხვის სიღრმე, წყლის მაქსიმალური დონეები) ;
- მდ. ტეხურის საშუალო წლიური, მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯები;
- ინფორმაციას ეროზიულ პროცესებზე და საჭიროების შემთხვევაში ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;
- ინფორმაცია მდინარის კვეთის პარამეტრების, მდინარის საანგარიშო ხარჯის, საერთო წარეცხვის მაქსიმალური მაჩვენებლების შესახებ;

4.5 ბიოლოგიური გარემო:

- გზმ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია (ფოტომასალასთან ერთად) საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე და ცხოველებზე (მათ შორის იქთიოფაუნაზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად აისახოს მდინარის კალაპოტში ბურჯების მშენებლობით გამოწვეული იქთიოფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების საკითხი და საჭიროების შემთხვევაში განისაზღვროს ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების გზები და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები;
- საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა „ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ დამტკიცებულ საიტს (სამეგრელო 2- GE0000057). აღნიშნულიდან გამომდინარე, გზმ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს იმ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე ზეგავლენის ე.წ მიზანშეწონილობის შეფასება, რომელთა დასაცავადაც შეიქმნა აღნიშნული საიტი. შეფასებაში ასახული უნდა იყოს საქმიანობის სახეების მიხედვით მოსალოდნელი ზეგავლენა, სათანადო დასაბუთებებით; შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილებისა და საკომპენსაციო ქმედებები;
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებების თავი, მონიტორინგის გეგმა და მონიტორინგის

გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

4.6 კულტურული მემკვიდრეობა:

- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების შესახებ ინფორმაცია და მათზე ზემოქმედების საკითხები (არსებობის შემთხვევაში);
- გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტის დაზიანების რისკები.

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელი ღონისძიებებთან ერთად;
- ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება, ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდისთვის;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_UTM 37N/38N_Zone პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო მონაკვეთის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, არსებული და საპროექტო სახიდე გადასასვლელი, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
- ხიდის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;

- პროექტის დანართში (shp ფაილი) წარმოდგენილი მთლიანი 785 მ² ფართობიდან „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს N299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 566 მ² მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, მარტვილის სატყეო უბნის ლებარდეს სატყეოში, კვარტალი N34, ლიტერი N14; კვარტალი N36, ლიტერი N5. ასევე, სკოპინგის ანგარიშში გათვალისწინებულია სანაყაროების მოწყობის საკითხი. თუმცა, არ არის წარმოდგენილი სანაყაროების მოსაწყობად გათვალისწინებული ტერიტორიის shp ფაილები. აღნიშნულთან დაკავშირებით, აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე სანაყაროს მოწყობას არ ითვალისწინებს კანონმდებლობა. ასევე, სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან;
- სკოპინგის ანგარიშში, საპროექტო გადაწყვეტილებაში (გვ. 5) მითითებულია, რომ საპროექტო ხიდი ერთმალაინია, სქემით 1X24მ. ხიდის მთლიანი სიგრძეა 36,17 მ. თუმცა, საპროექტო ალტერნატივების განხილვისას აღნიშნულია, რომ უპირატესობა მიენიჭა ვარიანტ A-ს, რომლის მიხედვითაც, საპროექტო ხიდი ორმალაინია სქემით 24+6,5 მ. ხიდის მთლიანი სიგრძეა 39,15 მ. შესაბამისად აღნიშნული საჭიროებს დაზუსტებას;
- სკოპინგის ანგარიშში, (პარაგრაფი 3.12) აღნიშნულია, რომ „კულტურული მემკვიდრეობისა და არქეოლოგიური თვალსაზრისით უხილავი (მიწაში არსებული) რესურსების გამოვლენა-დაზიანების აღბათობას მნიშვნელოვნად ამცირებს საპროექტო მონაკვეთის ადგილდებარეობა, იგი ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე გაივლის, სადაც მიწა ინტენსიურად მუშავდება“. თუმცა, მონაცემების ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დგინდება, რომ საპროექტო მონაკვეთი მდებარეობს მაღალმთიან ტერიტორიაზე, რომელიც დაფარულია ტყით. შესაბამისად, აღნიშნული ინფორმაცია საჭიროებს კორექტირებას.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილ „შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის (შ-91) ტალერი-ლებარდეს საავტომობილო გზის კმ 25 (24+300)-ზე, მდინარე ტეხურზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.